

NORSKOG
NORSK SKOGBRUKSFORENING

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2004102263 -- 24	Doknr.:
Mottatt: 17 FEB 2005	
Saksbeh.: ASR/LUR/IAA	Ark.: 008
Kopi:	Avskr.:

For den aktive skogbruker

Lilleaker 14.februar 2005

NORSKOGs høringsuttalelse til ECON- rapport 2004-089

Vi viser til oversendte høringsdokumenter datert 16.12.2004 vedlagt ECON rapport 2004-089 "Regelverk og innovasjon i bygdene"

NORSKOG er glad for at Landbruks- og matdepartementet (LMD) har tatt initiativ til en gjennomgang av de juridiske virkemidlene i landbruket. Landbruket som helhet står overfor store utfordringer i tiden fremover, og lovverket slik det foreligger i dag utgjør en sterk barriere for å forberede næringen.

Innledningsvis vil NORSKOG understreke at skogbruket skiller seg vesentlig fra jordbruket. Skogbruket mottar under en prosent av Landbruks- og matdepartementets tilskuddsmidler, men evner allikevel å skape lønnsomhet gjennom fri konkurranse i et internasjonalt marked. Dette skiller næringen vesentlig fra øvrige deler av landbruket, som på sin side er gjort avhengig av subsidier og grensevern. Med store uutnyttede skogressurser, og en situasjon der industrien mangler råstoff for å ta del i et voksende marked, er det nødvendig med en gjennomgang av skogbrukets rammevilkår på fritt grunnlag. Skog- og trebransjen er en av de viktigste netto bidragsyttere til landets økonomi. Etter vårt syn er lønnsom produksjon den viktigste forutsetningen for bosetting i distriktene, og må settes i sentrum ved utforming av lovverket.

NORSKOG har følgende merknader til utredningen:

1. Konesesjonsloven

- NORSKOG støtter forslaget om oppheving av statlig prisregulering.
- NORSKOG stiller seg uforstående til innskjerping av boplikten.
- NORSKOG støtter forslaget om andre eierformer i landbruket og dermed innføring av upersonlig boplikt.

2. Jordloven

- NORSKOG støtter forslaget om å fjerne delingsforbudet.
- NORSKOG mener også omdisponeringsforbudet må oppheves.

3. NORSKOG ønsker å opprettholde Odelsloven så lenge vi har en konsesjonslov som regulerer prisene i eiendomsmarkedet.

4. NORSKOG er helt på linje med utredningen når det gjelder oppfatningen av at en rekke særlover hindrer næringsutvikling i utmark i privat eie.

Postadresse:
Postboks 123 Lilleaker
0216 Oslo

Besøksadresse:
Lilleakerveien 31

Telefon: 22 51 89 00
Telefax: 22 51 89 10
E-mail: firmapost@norskog.no

Bankgiro: 2650.05.05221
Postgiro: 0814 2330629
NO 956911117 MVA

Avdelingskontor Elverum
Telefon: 62 43 53 65
Telefax: 62 43 53 01

5. NORSKOG støtter synspunktet om at en lokal skjønnsuttøvelse i kommunene er positiv for næringsutviklingen.

1.

Prisregulering

Nyskaping i landbruket krever flere heltidsutøvere. For å opprettholde og øke kompetansen og innovasjonsevnen i bransjen er derfor et fritt eiendomsmarked en forutsetning. De som ønsker å drive aktivt må kunne kjøpe tilleggsarealer og utvikle sin virksomhet, og da må andre være villige til å selge. Dette innebærer at reguleringer som reduserer motivasjonen for kjøp og salg blir borte.

NORSKOG støtter derfor forslaget om oppheving av priskontroll på landbrukseiendommer. Det er nødvendig at prisen gjenspeiler faktisk verdi for at produksjonspotensialet skal bli anvendt effektivt. Med dagens priskontroll vil eksempelvis investeringer gjort på eiendommen ikke gi utslag i høyere salgspris. Dette bidrar å skape passive eiere og lav investeringsvilje. Dersom priskontrollen oppheves vil vi trolig få et økt utbud av eiendommer, siden salg vil kunne skje til høystbydende. Ut fra en forutsetning om at vedkommende har vurdert muligheten for avkastning gjennom aktiv næringsvirksomhet på eiendommen, så vil opphevelse gi motiverte og aktive eiere.

Opphevelse av prisregulering er for øvrig viktig for å få inn nye eiere i landbruket. Dagens priskontroll fører ofte til salg til nære slektninger som er fritatt fra konsesjonsbehandling. Dette gjør det vanskelig for nye eiere å slippe til. Det bør i den anledning også poengteres at innføring av gevinstbeskatning ved salg av eiendom til kjøpere utenfor familie, bidro ytterligere til å lukke næringen for nye eiere.

Boplikten

NORSKOG stiller spørsmålsteget ved at ECON foreslår en innskjerping av boplikten. Boplikten påvirker motivasjonen for kjøp og salg direkte. Boplikt reduserer salgsprisen, og svekker eierens interesse for å selge. Det er særlig negativt at boplikten fratar mange muligheten til å kjøpe. Aktive eiere som ønsker å utvide produksjonen ved kjøp av tilleggsjord kan bli pålagt boplikt flere steder. Ofte blir godt egnede kjøpere nektet konsesjon fordi de ikke kan bosette seg i kommunen. Resultatet er som regel at lokale kjøpere foretrekkes, til tross for at de samlet sett har dårligere forutsetninger for effektiv drift. Hovedargumentet for innskjerping av boplikten er at den kan skape et press til enten å bo, eller å selge. NORSKOG mener systemet med boplikt er motivert av helt andre forhold enn å styrke næringen. Med dagens eiendomsstruktur er det feil å tvinge brukseiere til å selge til en pris langt under markedspris, fordi det da blir langt mer nærliggende å avstå fra salg. Oppheving av priskontrollen og fjerning av boplikten legger etter vårt syn til rette for bevisste valg fra både kjøper og selger, og skaper robuste og aktive eiendommer.

NORSKOG vil også hevde at få næringer har outsourcet like mye av virksomheten som tilfellet er i skogbruket. På avvirkningssiden opereres det med tilnærmet 100% mekaniseringsgrad, og arbeidet utføres av profesjonelle entreprenører. Disse er oftest administrert av et omsetningsledd som også tar seg av øvrige deler av den operative eiendomsdriften. Skogeiere har derfor bedre forutsetninger for å pendle mellom bosted og arbeid enn de fleste andre yrkesgrupper. På bakgrunn av dette er det ingenting som underbygger et praktisk behov for å være bosatt på eiendommen i denne type virksomhet. Vi

finner det derfor uhensiktsmessig å opprettholde en boplikt som utelukkende hindrer profesjonelle fra å ekspandere.

Eierform

Konsesjonsloven innebærer at kun selvstendig næringsdrivende kan stå som eier av gårdsbruk. ECON påpeker at avvikling av begrensninger mot sameie kan fremme innovasjon og nyskaping. NORSKOG mener juridiske og fysiske personer må likestilles når det gjelder mulighet til å oppnå konsesjon, og ønsker at også aksjeselskaper skal være en akseptert eierform i landbruket. Utvikling av nye produkter innebærer både en risiko for eieren og nye krav til kompetanse. Ved å godkjenne aksjeselskap som eierform er det mulig å tiltrekke seg risikovillig kapital og ny kompetanse. Med innføring av nye eierformer i landbruket må følgelig også den personlige boplikten oppheves.

2.

Jordlovens fradelingsbestemmelse

NORSKOG støtter forslaget om å fjerne delingsforbudet i jordlovens § 12. Muligheter for fradeling vil være en måte å sikre bosetting i distriktene, samtidig som det stimulerer til aktiv utnyttelse av landbruksarealene. Dersom det åpnes for fradeling kan grunneiere i langt større grad gjøre strategiske valg for produksjonen, og reinvestere i andre aktiva. Med mulighet for deling kan også kjøperer som ønsker en bolig med stor tomt og bygningsmasse kjøpe en landbrukseiendom, og selge resten av arealet til aktive grunneiere som på sin side ønsker tilleggsjord for å styrke eget næringsgrunnlag. Noen vil hevde at dette like gjerne kan sikres gjennom bortleie av jord, men det vil for det første bidra til å fryse dagens eiendomsgrenser, dernest vil det stimulere til dårligere ressursutnyttelse som følge av manglende investeringer (det investeres sjelden langsiktig på leid areal).

Nyetableringer og innovasjon krever frisk kapital. Grunneiere som ønsker å satse på utvikling av nye produkter og tjenester trenger som regel å frigjøre midler for oppstart. Dersom man kan skille ut deler av eiendommen som ikke inngår i fremtidig satsing kan man slik skaffe kapital til nye virksomhet.

Omdisponering

Jordlovens § 9 inneholder et omdisponeringsforbud, og omfatter både dyrket og dyrkbar jord. Denne regelen er et direkte hinder for næringsutvikling, da alle alternative bruksmåter som ikke er jordbruk i utgangspunktet er forbudt. NORSKOG mener derfor at man klart bør fjerne omdisponeringsforbudet hvis man vil stimulere til nyskaping. Dersom omdisponering av jordbruksareal til golfbane, campingplass eller pyntegrønt produksjon gir høyere avkastning enn tradisjonelt jordbruk, bør det være opp til eieren å avgjøre hva han vil satse på.

3.

Odelsloven

Denne loven er ønskelig å beholde så lenge det finnes en konsesjonslov som regulerer prisene på landbrukseiendom. Grunnen til dette er at eiendom i dag ofte skifter eier til kunstig lav pris, og vi mener det er et poeng at andre familiemedlemmer gis anledning til å overta de verdiene som deres familie har opparbeidet gjennom generasjoner. Dersom verdiene i helhet ble utløst ved salget ville situasjonen etter vårt syn vært annerledes.

4.

Annet lovverk

NORSKOG støtter bemerkningene om at annet lovverk kan skape problemer for næringsutvikling i utmark.

Plan- og bygningsloven og forholdet til ”stedbunden næring”.

Opplevelsesturisme basert på utmarksressurser defineres i dag ikke som stedbunden næring. I områder regulert til landbruksformål (LNF) etter Plan og Bygningsloven forbys derfor byggevirksomhet til slike formål. Også i forhold til motorferdsel skaper definisjon av næring problemer. Motorferdsel i utmark er tillat i forbindelse med næringsutøvelse, men turisme, jakt og fiske defineres ikke som næring. Motorferdsel med dette som formål er følgelig forbudt. Grunneiere som er avhengig av motoriserte kjøretøy for å drive jakt- og fiskeutleie eller annen utmarksturisme må søke om dispensasjon fra motorferdselloven for å frakte inn gjester og nødvendig utstyr. Årvisse dispensasjoner skaper usikre betingelser, og liten vilje til investering i nye utmarksprodukter.

Allemannsretten

Allemannsretten gir mulighet for kommersiell virksomhet på annenmanns grunn. Vi har sett flere eksempler på at dette har skapt vanskeligheter for den tradisjonelle driften. Dette gjelder særlig organisert bruk av hest, som skaper slitasjeskader. Som eksempel har vi opplevd at veier blir så ødelagte etter massiv ridning under teleløsning, at man ikke har kunnet transportere ut tømmer. NORSKOG mener av den grunn at kommersiell virksomhet må ha grunneiers tillatelse. Dette burde hjemles i friluftloven.

Øvrige utfordringer

Utredningen drøfter i hvilken grad landbruksregelverket fremmer eller hindrer nyskaping. I en slik bred gjennomgang av lover og regelverk som berører innovasjon og nyskaping i utmark- og landbruksnæringen, vil NORSKOG peke på ytterligere utfordringer vi mener burde vært viet oppmerksomhet i denne rapporten.

Jakttidsbestemmelsene

NORSKOG ønsker at de biologiske jakttidsrammene tas i bruk, slik at det blir mulig å selge flere jaktdøgn pr. år. Kundeleksjonen til Sverige er stor som følge av et lengre tilbud, og dermed lavere priser. Selv om jaktuttaket skal holdes på et jevnt nivå er det derfor viktig for tilbydere av jaktbaserte opplevelser å kunne selge flere døgn med tilleggsprodukter. NORSKOG mener dette også vil ha stor verdi for viltforvaltningen, da det vil skape økt ro rundt jaktsituasjonen, og sikre at de rette dyrene tas ut. Utvidede jakttider prøves for tiden ut i en rekke forsøkskommuner med stor suksess. Vi mener det er viktig at Direktoratet for naturforvaltning nå overlater til kommunene å fastsette jakttider innenfor de biologiske rammene. Alt innenfor denne rammen styres av andre forhold enn de etiske og praktiske, og kan i helhet vedtas lokalt. Det må imidlertid stilles krav om at jakten skal ha et minimum av varighet, som sikrer riktig viltforvaltning også i områder der andre brukergrupper har sterk innflytelse.

Stats- og bygdeallmenninger

Salg av jakt- og fiskekort er fritatt for merverdiavgift i Stats- og bygdeallmenninger. Dette betyr at private tiltakshavere hemmes i konkurranse med offentlige aktører. En gjennomgang av andre typer, men allikevel lignende virksomheter, skulle tilsi at jakt og fiske generelt burde vært unntatt fra merverdiavgift. NORSKOG mener derfor at private og offentlige aktører burde vært sidestilt, ved at merverdiavgiften fjernes også for private. Når det gjelder den

samme avgiften på mat er det for øvrig et komplisert regime når det gjelder viltkjøtt, siden det er vanskelig å sette et logisk skille mellom produksjon, foredling og distribusjon. Når f. eks viltkjøtt omsettes til omtrent halv pris i Sverige, er det uheldig at staten forverrer situasjonen gjennom avgiftslegging.

Skatteloven

Det har vært, og arbeides fortsatt med omfattende endringer av skattesystemet. Siden gjennomsnittsligningen er fjernet vil en større del av inntekten gis toppskatt. Dette forverres ytterligere ved at flere eiere nå vil få skjerpet skatt gjennom bortfall av 300 timers regelen. Hvis næringen samtidig får lavt skjermingsgrunnlag og lav skjermingsrente, vil beskatningen øke ytterligere. NORSKOG har grunn til å frykte at dette vil redusere avvirkingen ytterligere. Enda flere enn i dag vil avstå fra hogst, fordi man mister fordelene ved å gjennomføre store drifter.

Næringsmiddeloven

NORSKOG opplever at kravene for å drive salg av næringsmidler er lagt på et nivå tilpasset store produksjoner. Dette skaper dårlige økonomiske forutsetninger for etablering av småskala-produksjon. Det er også åpenbart at kontrollsystemet for viltkjøtt er overdrevet og til dels selvmotsigende. Det at man kan omsette en viss mengde uten veterinærkontroll, mens det for noe større omsetning må kontrolleres, viser at viltkjøtt i liten grad har representert noen helserisiko. I praksis vil jeger eller jaktleder være fullt i stand til å avdekke skader på kjøttet som skulle tilsi kassering. At veterinærenes rolle i dette systemet har blitt så fokusert virker for vår del mer som fagforeningsarbeid enn rasjonelt begrunnet.

Dette er komplettert ved at små slakterier nektes å ta ukontrollert viltkjøtt inn på slakterilinen en begrenset periode i jakta, selv om slakteriet desinfiseres ved jaktperiodens utløp. Dette fratrar f. eks gårdsslakteriene et ben å basere etableringen på, og svekker rekrutteringen til jaktmiljøet (det er færre som vil ha en halv elg inn på kjøkkenet). For øvrig reduserer det også muligheten for å produsere kort-reist mat i bygdene.

5.

Lokal selvråderett

NORSKOG er tilhenger av en utvikling i retning av at kommunene i større grad får praktisere skjønnsutøvelse ut fra lokale forhold. Dette er også i tråd med satsingen på Landbruk Pluss, der et av ønskene til Departementet var at kommunene skulle bli en sterkere landbrukspolitisk aktør, og selv ta tak i egne utfordringer. Med overføring av ansvar til lokalt nivå må det nødvendigvis også være rom for lokale vurderinger.

Med vennlig hilsen
NORSKOG

Mette Marie Heiberg
(Konsulent)